

HET VERHAAL VAN DE HEILIGE DAMIAAN

(HERINNERD OP 10 MEI, GESTORVEN IN 1889)

FOCUS: DAMIAAN WIST DAT WE ÉÉN GROTE FAMILIE ZIJN.

HET MATERIAAL

- ❖ Plaats: de kast van Pinksteren, op de tweede rij
- ❖ Stukken: [boekje heilige Damiaan](#), houten kistje, houten zaag, kleurige bloem en bij, pandanusboom, enkele knikkers in een zakje
- ❖ Onderlegger: witte vilt van 30 op 30 cm.

ACHTERGROND:

We herinneren ons de heilige Damiaan op de dag dat hij aankwam op Molokai: 10 mei 1873. Hij werd geboren in België, Tremelo als Jozef De Veuster. Hij werd priester en trad in bij de paters van de Heilige Harten in Leuven. Hij trok als missionaris naar Hawaï en vervulde zo de droom van zijn broer die niet kon gaan wegens medische redenen. Daar werd hij geconfronteerd met de discriminatie van de mensen met lepra. Hij trok met hen mee naar Molokai, het eiland waar de mensen met lepra gedwongen werden ondergebracht. Samen met hen organiseerde hij de samenleving op Molokai: hij bouwde huizen, verzorgde mensen, speelde met de kinderen, gaf de doden een graf, ... Uiteindelijk werd bij hem ook lepra vastgesteld en daaraan stierf hij in 1889.

We willen met nieuwe ogen kijken naar Damiaan. Al te vaak wordt zijn verhaal gereduceerd tot een verhaal van een priester-missionaris met lepra. Damiaan was veel meer dan zijn ziekte. Heel wat mensen, jong en oud, vormen zich ook een beeld van Damiaan op basis van de foto's van Damiaan op het einde van zijn leven, waar de ziekte 'lepra' hem al serieus heeft verzwakt en misvormd. Dat zorgt ook voor een vertekend Damiaanbeeld. Damiaan was en wilde meer zijn dan zijn ziekte, net zoals ook de mensen van Molokai meer waren en wilden zijn dan hun ziekte. In dit verhaal leggen we andere accenten. We focussen niet te veel op de ziekte, maar ook op andere aspecten die er ook toe doen en vaak worden vergeten en miskend.

Mensen met lepra wereldwijd worden nog steeds geconfronteerd met stigmatisering. Daarom spreken we liever niet over melaatsen of over leprozen, omdat het mensen reduceert tot hun ziekte en hen niet in hun menselijke waardigheid erkent. We spreken toch ook niet over mensen met kanker als kankeraars of kankerlijders. Taal is cruciaal, ook naar kinderen toe. We willen hen respectvolle taal bijbrengen. Daarom opteren we voor het woord 'lepra' en niet voor 'melaatsheid'. Melaatsheid wordt alsminder gebruikt vanwege de negatieve en stigmatiserende bijklank. Zelfs het woord lepra wordt alsminder vervangen door 'Ziekte van Hansen'.

(Zie ook: <https://www.leprastichting.nl/vragen-over-lepra/>).

OVER HET MATERIAAL:

Het verhaal van de heilige Damiaan zit in een klein houten kistje/dienblad van ongeveer 20 x 20 cm, ongeveer 5 cm hoog. Het heeft een groef vooraan zodat het heiligenboekje erin kan staan en kinderen het kunnen zien als ze naar de kast van Pinksteren komen.

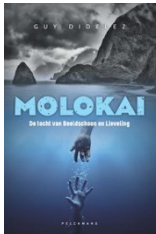
Het boekje heeft een A6-formaat. Vooraan op de cover staat een afbeelding van de heilige Damiaan, die overeenkomt met de houten figuur van de gemeenschap van de heiligen (Zie p. 23-39 in JEROME W. BERRYMAN, *The Complete Guide to Godly Play, Volume 7. An imaginative method for presenting scripture stories to children*, New York, Church Publishing, 2008. Consulting editor: Cheryl V. Minor). De tweede pagina toont een wereldkaart met België, Damiaan zijn thuis, en Molokai, Damiaan zijn tweede thuis, met een cirkel errond. Er staat ook een afbeelding bij van de vlag van Hawaii. Op de derde pagina staat een tijdlijn, te beginnen met het jaar 1 n.C. tot de jaren 2000. Daarop staat aangeduid wanneer Damiaan leefde. De rest van het boekje bevat het verhaal van het leven van Damiaan. Je kan ervoor kiezen om het boekje te lamineren. Op die manier gaat het langer mee en durven de kinderen er meer mee aan de slag te gaan.

Achter het boekje liggen de voorwerpen die ons Damiaans leven helpen herinneren: een houten zaag, een kleurige bloem en bij (beide uit hout en tweedimensionaal), een rechtstaande pandanusboom en (een zakje met) enkele knikkers. De onderlegger is een stuk witte vilt van 30 op 30 cm en ligt opgevouwen boven de voorwerpen.

Als extra verwerkingsmateriaal kunnen er boeken in de ruimte gelegd worden, die het leven van Damiaan verder uitdiepen.

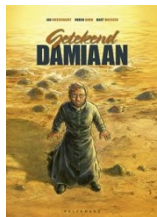
Hier vind je enkele suggesties:

Molokai van Guy Didelez



Wie Molokai zegt, denkt aan lepra en aan pater Damiaan, de man die werd verkozen tot 'De Grootste Belg' ooit. In dit eerste luik van deze meeslepende trilogie, nog voor de komst van Damiaan, wordt het veertienjarige meisje Kanani ('Beeldschoon' in het Hawaïaans) naar Molokai gebracht. Wanneer ze op haar lichaam vlekken vertoont, wordt ze door meedogenloze leprajagers naar een schip gevoerd dat haar naar Molokai brengt. Haar ouders, haar zusje, haar hele leven moet ze achter zich laten. Er is echter één lichtpuntje: Kaipo, wiens naam 'Liefeling' betekent. Ook hij komt op het schip terecht en is meteen door haar schoonheid getroffen. Misschien wil hij wel voor haar zorgen en zij voor hem en kunnen ze samen nog iets van een toekomst opbouwen? Ontdek het in het eerste deel van deze Molokai-trilogie.

Getekend Damiaan van Jan Bosschaert, Bart Maessen en Ruben Boon



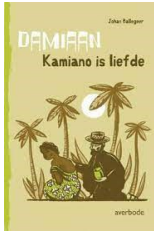
Na zijn dood in 1889 groeide pater Damiaan uit tot een nationale held. In 2005 werd hij verkozen tot grootste Belg en in 2009 heilig verklaard. Zijn solidariteit met wie niet meetelde in de samenleving inspireert vandaag nog vele mensen wereldwijd. Maar hoe leidde het pad van Jozef De Veuster, een jonge priester uit Tremelo, naar Molokai, waar hij als mensenrechtenactivist *avant la lettre* opkwam voor mensen verbannen uit de samenleving? In deze stripbiografie vertelt Damiaan zelf zijn levensverhaal.

damiaan@godmail.com van Herman van Campenhout



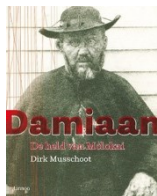
Naar aanleiding van de heiligverklaring van pater Damiaan stuurt Herman van Campenhout een reeks e-mails van de aarde naar de hemel. Hij zendt vragen naar damiaan@godmail.com. Damiaan beantwoordt de steeds meer persoonlijke berichten en vertelt over zijn leven. De auteur is geïnspireerd door Damiaan en schrijft over overeenkomsten en herkenningspunten tussen zijn leven en dat van Damiaan. Het is een persoonlijk verhaal over wie Damiaan was.

Kamiano is liefde van Johan Ballegeer



Johan Ballegeer vertelt over het leven van pater Damiaan. Hij schetst Damiaan als een held die volledig zijn menselijkheid bewaart. De auteur heeft in deze levensbeschrijving allerlei details verzameld over zijn jeugd, zijn roeping, zijn vijf maanden durende reis naar Hawaii en over zijn verblijf op Molokai, waar hij naast zijn missionaire taak, de medische zorg van mensen met lepra op zich nam en zich bekommerde om hun algemeen welzijn.

Damiaan. De held van Molokai van Dirk Musschoot



Op zondag 11 oktober 2009 werd pater Damiaan heilig verklaard. Wie was die man eigenlijk? Waarom trok hij naar Hawaii? Wat is lepra? Zijn er vandaag nog mensen met lepra? Kunnen wij lepra krijgen? Hoe gaat een heiligverklaring in zijn werk? Wat is het verschil tussen een zalig- en een heiligverklaring, een broeder en een priester? Zijn er nog andere Belgische heiligen? Het zijn allemaal vragen waarop dit boek een antwoord geeft.

Pater Damiaan, de pater van Kalawao, reeks Straffe Belgen



Dit boekje verscheen bij uitgeverij Averbode in de reeks 'Straffe Belgen'. Hierin vertelt de jonge Pilipo het verhaal van Damiaan, van het moment dat hij aankomt op Molokai tot aan zijn dood. Het verhaal is geschreven op maat van leerlingen van de derde graad van het basisonderwijs en is voorzien van sprekende kleurenillustraties. Bovendien bevat het boekje ook een kruiswoordraadsel, een link naar onlinevideomateriaal en een quiz.

Pater Damiaan en ik van Carmen Pellicer, Fernando Cordero en Patxi Velasco



In dit mooi geïllustreerde prentenboek kunnen jonge kinderen kennismaken met het leven van pater Damiaan. Door de eenvoudige verteltaal en de expressieve kleurprenten komen zij stap voor stap meer te weten over pater Damiaans leven op het eiland Molokai. Zijn aandacht voor de leefwereld van het zieke kind komt uitdrukkelijk aan bod. Het is zowel een (voor)lees-, als een kijk- en ontdekboek. Als kijk-, ontdek- en voorleesboek vanaf 5 jaar, om zelf te lezen vanaf 7 jaar.

| BEWEGINGEN | WOORDEN |
|---|---|
| <i>Ga naar de kast van Pinksteren en de heiligen en neem het materiaal voor het verhaal van Damiaan.</i> | Kijk goed waar ik het materiaal voor het verhaal van vandaag ga halen. |
| <i>Leg de witte onderlegger voor je open terwijl je zegt:</i> | Dit is het verhaal van de heilige Damiaan. De kerk herinnert zich Damiaan in de tijd van de kleur wit. Ik vraag me af waarom we ons Damiaan herinneren. Laten we eens kijken. |
| <i>Neem het heiligenboekje en plaats het centraal met Damiaans gezicht naar de kinderen (of de houten figuur als je vertelt voor kinderen die niet kunnen lezen).</i> | |
| <p><i>Je kan hier een zegenend gebaar tonen (boven de onderlegger of eventueel boven de figuur van Damiaan).</i></p> <p><i>Leg de zaag op de onderlegger.</i></p> | <p>Bijna 200 jaar geleden werd Damiaan geboren in België, in Tremelo. Hij heette toen nog niet Damiaan. Zijn ouders gaven hem de naam Jozef. Hij groeide op in een grote familie met 3 broers en 4 zussen en God was dicht bij hen.</p> <p>Zijn ouders hadden een boerderij. Op een boerderij is altijd veel werk. De kinderen hielpen mee. Jozef verzorgde de dieren en hij werkte op het land. Bij de timmerman in de buurt leerde hij met hout werken.</p> |
| | <p>Toen hij 18 jaar was, besloot hij, net zoals zijn oudere broer Pamfiel, thuis weg te trekken en naar het klooster te gaan. In het klooster vond hij een nieuwe thuis en lachte hij veel. Hij kreeg er een nieuwe naam: Damiaan.</p> <p>Zijn broer Pamfiel maakte zich klaar om op missie te vertrekken naar Hawaii, maar kort voor zijn vertrek werd hij ziek. Damiaan vertrok als missionaris in zijn plaats. Hij was 23 jaar. Het zou daar zijn werk zijn om over Jezus te vertellen en om voor de mensen te zorgen. Hij nam afscheid van zijn familie en reisde per boot naar de andere kant van de wereld. De reis duurde wel 140 dagen.</p> |
| <i>Leg de kleurrijke bloem op de onderlegger.</i> | <p>In Hawaii was alles anders: de taal, de gewoontes, het geloof, het weer, de dieren, zelfs de bloemen.... Het schrok Damiaan niet af. Hij wist dat God ook hier dicht bij hem was.</p> <p>Eerst leerde hij de taal en werd hij priester gewijd. Dan begon hij opgewekt en vol goede moed aan zijn werk. Wat was zijn werk?</p> <p>Hij ging bij mensen op bezoek, vooral bij de zieke mensen.</p> |

| | |
|--|--|
| <p><i>Leg de bij op de bloem (je kan met de bij speels vliegen naar de bloem).</i></p> | <p>Hij vertelde de mensen over Jezus. Hij bouwde kerken en kapellen in hout.</p> <p>Hij kweekte groenten. Hij hield schapen en bijen.</p> <p>Ja, hij was zo ijverig als een bij. Hij had in Hawaii een nieuwe plek en een nieuwe familie gevonden. En hij zorgde er goed voor. En af en toe schreef hij een brief naar zijn familie in België.</p> |
| <p><i>Zet de boom op de onderlegger.</i></p> | <p>Terwijl Damiaan in Hawaii was, verspreidde de ziekte lepra zich razendsnel. Lepra is besmettelijk en er was nog geen medicijn. Iedereen die de ziekte had, werd naar het eiland Molokai gebracht, ook de kinderen.</p> <p>Op dat eiland woonden alleen zieke mensen. Damiaan wilde dicht bij hen zijn, en hij nam met hen de boot naar Molokai. Voor hij opnieuw aan zijn werk begon, rustte hij uit onder een bijzondere boom, een pandanusboom. Hij bad er en kwam dicht bij God en God kwam dicht bij hem.</p> |
| <p><i>Wijs naar de zaag bij "bouwen".</i></p> <p><i>Wijs naar de zaag als je "zaag" zegt.</i></p> <p><i>Wijs naar de bij op de kleurrijke bloem.</i> <i>Je kan hier een zegenend gebaar tonen.</i></p> | <p>Het werk op Molokai was moeilijk: er waren weinig huizen, geen dokters, vele mensen stierven aan lepra. Maar Damiaan bleef opgewekt en vol goede moed.</p> <p>Hij bouwde houten huizen voor de mensen. Hij bouwde een houten kerkje en vierde er de mis. Hij ging bij de zieken op bezoek en hij speelde met de kinderen. En af en toe schreef hij een brief naar zijn familie in België. Dan vroeg hij hoe het met iedereen ging. Hij vroeg ook om geld of om materiaal. Omdat hij bleef aandringen, noemden sommige mensen hem een zaag.</p> <p>Hij was nog steeds zo ijverig als een bij. Hij had een nieuwe plek gevonden, en een nieuwe familie. En God was dicht bij hen.</p> |
| <p><i>Giet de knikkers uit het zakje op de onderlegger.</i></p> <p><i>Wijs naar de boom.</i></p> | <p>Damiaan kwam dicht bij de zieke mensen, zo dicht dat hij zelf ook lepra kreeg. Na een tijdje kon hij niet meer uit bed. Hij wist dat hij zou sterven, maar hij bleef opgewekt. Hij bleef ook bezorgd over zijn nieuwe familie, in het bijzonder over de kinderen. Hij schreef nog brieven om knikkers voor de kinderen te bestellen, zodat ze konden spelen. Hij stierf met een glimlach op zijn gezicht. Hij wist dat hij naar God ging, de Vader van alle mensen.</p> <p>Hij vond een laatste rustplaats onder een bijzondere boom, de pandanusboom.</p> |
| | <p>We herinneren ons Damiaan, omdat hij wist dat we één grote familie zijn.</p> |

| | |
|---|--|
| <p><i>Verwondering</i></p> | <p>Ik vraag me af welk deel van Damiaans verhaal je het mooiste vindt.</p> <p>Ik vraag me af welk deel van het verhaal het belangrijkste is.</p> <p>Ik vraag me af welk deel van het verhaal over jou gaat of waar jij bent in het verhaal.</p> <p>Ik vraag me af of we iets uit het verhaal kunnen weglaten en nog steeds alles hebben wat we nodig hebben.</p> |
| <p><i>Toon het boekje, met de kaart, vlag en tijdlijn en het verhaal.</i></p> | <p>In dit boekje vind je meer over Damiaan. Ik zal het tonen.</p> |
| <p><i>Ruim alles op terwijl je het benoemt.</i></p> | <p>Kijk hoe je het verhaal opruimt. Hier is ... om ons eraan te herinneren hoe Damiaan ... Hier is het boekje dat ons helpt te herinneren wie Damiaan was. En hier is de witte onderlegger, want we herinneren ons Damiaan tijdens de paastijd.</p> |
| <p><i>Help de kinderen om hun werk te kiezen.</i></p> | <p>Nu vraag ik me af wat jouw werk zal zijn.</p> |